

EL SERVEI D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL DE SABADELL, 1923-1928

M. JESÚS ESPUNY I TOMÀS

«El motor humà és el més importat de tots els que la indústria utilitza».

JOSEP M. TALLADA

«Medita si realment la professió actual no et fadiga massa o t'enutja sovint».

TERCER CONCURS LOCAL D'APRENENTS Sabadell, 1923.

L'introducció del taylorisme, Josep Maria Tallada i Paulí, expressava així l'atenció científica que es començava a prestar a la constitució física i psíquica del treballador per adaptar-lo a les feines més adients.¹ La segona cita respon també a la concepció de l'home com a element importantíssim de la producció i de l'organització industrial de la segona dècada del nostre segle: l'elecció d'ofici feta d'una manera completament arbitrària resultava equivocada.²

Les pàgines que segueixen intentaran avançar en aquesta direcció. S'havia superat una primera etapa en què calia trobar de forma urgent i tuitiva solucions legals als problemes derivats de la utilit-

zació en massa de la mà d'obra infantil. S'havia reconegut el contracte d'aprenentatge com a relació especial de treball i es considerava l'aprenent com un obrer a l'efecte de la jurisdicció dels Tribunals Industrials.³ Sota la influència de les doctrines americanes i alemanyes, es començava a assistir al naixement d'institucions que en el moment d'escollir l'ofici cridaven l'atenció dels nois i de llurs famílies i que els posaven a l'abast laboratoris mèdico-antropomètrics i psicofisiològics. La coordinació i col·laboració dels Instituts d'Orientació i Selecció professionals amb les Escoles Industrials havia d'ésser necessàriament positiva. La influència que tot aquest moviment va tenir a Sabadell es va consolidar en la primera filial del Institut d'Orientació Professional de Barcelona, un servei animat per la joventut progressista i que tenia el suport de les institucions més representatives de la ciutat; es tractava de posar en pràctica una actuació que pogués ésser imitada per altres poblacions de Catalunya.

¹ TALLADA PAULÍ (1922), p. 12.

² INSTITUT D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL (d'ara endavant IOP) *Tercer concurs local d'aprenents* (1923).

³ Llei de 17 de juliol de 1911 (*Gaceta de Madrid* de 19 de juliol).

PRESENTACIÓ

Frederic W. Taylor posà en pràctica entre els anys 1884 i 1889 a la Midvale Steel Company, on havia entrat com a simple obrer en el taller de màquines, el *scientific management*, una orientació per a investigar l'organització més convenient a cada indústria en particular. Als Estats Units des de 1908 hi havia a Boston un *Vocational Bureau* fundat per Frank Parson, on es van iniciar importants investigacions i on els escolars de la ciutat anaven a rebre consell sobre la vocació professional i l'adequació a les seves qualitats físiques i mentals.⁴ L'escola creada a Harvard, a la càtedra del professor Hugh Munsterberg, a més de realitzar experiències profitoses en diferents oficis (qualitats del conductor del tramvia o de l'automobilista) va tractar d'incloure els estudis de les aptituds professionals en una branca especial de la psicologia experimental.

Els Instituts, creats o subvencionats a tot Europa per agrupacions industrials o de caràcter més o menys oficial, volien completar les mancances del *sistema Taylor* aprofitant les pautes de l'organització científica del treball. Dividits en moltes seccions, podien abraçar tant serveis tècnics com problemes de psicotènia industrial malgrat que les investigacions no es trobaven completament enllaçades. En la gran majoria es preocupaven per l'aplicació dels resultats dels seus experiments, particularment per la determinació de les aptituds i per la selecció o l'orientació professionals: es feia necessari guiar la joventut de les escoles i els tallers per tal que l'elecció d'un ofici o una professió no es convertís en una qüestió d'atzar. Els deixebles de Taylor començaven a donar més importància que el seu mestre a la determinació de les aptituds.⁵

La crisi de l'aprenentatge donà lloc a l'actuació dels primers Secretariats. Les modernes institucions d'orientació als escolars en l'elecció de professió van sorgir a França, Bèlgica, Alemanya i Suïssa. Començà a aplicar-se la psicotènia per a l'ingrés a l'escola: les aptituds especials d'un escolar i el seu ensenyament professional reclamaven que

per classificar-lo i admetre'l es confirmessin unes proves que constatessin les capacitats que tenia. A França es va crear un *Laboratoire de Psychologie du Travail* annex al Conservatoire National des Arts et Métiers, en què partint de les teories taylorianes, es buscaven solucions científiques per a l'orientació professional. El Museu Social, creat a Barcelona el 1909, fou una institució pionera sorgida de la col·laboració de la Diputació Provincial i l'Ajuntament amb la finalitat de millorar les condicions generals de la producció i les condicions de vida de la classe treballadors.

DEL SECRETARIAT D'APRENTATGE A L'INSTITUT D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL DE BARCELONA

Un jove advocat, secretari del Museu Social, Josep Ruiz Castella, fou becat per la Diputació de Barcelona per conèixer les institucions europees d'orientació professional: es convertiria en un especialista en l'aplicació de les noves tècniques. L'embranchida, fruit de la política escolar de la Diputació de Barcelona i que després seria amplificada per la Mancomunitat, començaria per la creació del Secretariat d'Aprenentatge el 1914 a redós del Museu Social i la seva transformació en l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona del qual es convertiria en filial el Servei d'Orientació Professional de Sabadell com a segona experiència a Catalunya.

El Secretariat d'Aprenentatge informava els joves que hi acudien a prendre consell i guiatge respecte de la mena de treball més d'acord amb les seves aptituds personals i al mateix temps els donava a conèixer aspectes complementaris de la situació econòmica, social i higiènica que oferien els oficis; s'atenia preferentment a l'estat del mercat de treball, allunyant els joves dels oficis més sol·licitats i decançant-los cap a d'altres que poguessin oferir un millor futur econòmic. Es procurava també facilitar els mitjans de compliment de la llei de contracte d'aprenentatge. La seva acció, encara que alguns autors l'estimen bastant superficial, marcarà les pautes del futur Institut d'Orientació Professional.⁶

⁴ MONTOLIU (1916), p. 24-29. SIMON (1927), p. V-XV.

⁵ DEVINAT (s.d.), p. 88 i 120 i ss. AMAR (1920), p. 1-10.

⁶ *Butlletí del Museu Social*, 33 (1915). TARRAGÓ (1917).

RUIZ CASTELLA (1917). RUIZ CASTELLA (1916). TALLADA (1922), p. 20 i ss.

Josep Ruiz Castella fou l'encarregat, en la sessió de la Junta Mixta de l'Institut d'Orientació Professional del dia 20 de setembre de 1918, d'elaborar un projecte de funcionament de l'Institut d'Orientació Professional. La proposta, la va aprovar la mateixa Junta el dia 28 de novembre i es va acordar de publicar-la per la qual cosa es va fer un llarg tiratge per repartir-la a bastament. El projecte comença amb un «Prefaci» per continuar desenvolupant els quatre punts que constitueixen els objectius de l'Institut; altres aspectes com la Biblioteca, la secció de propaganda, els òrgans de l'institut, el personal de les oficines, locals, horaris i pressupost de funcionament són tractats de forma minuciosa. L'«Epíleg», el constitueix la relació d'iniciatives diverses amb fins similars als de l'Institut. Inclou, també una extensa bibliografia d'autors nacionals i estrangers.⁷

L'Institut volia ser un instrument d'estudi i d'informació en tot el que fa referència al problema professional i tenia per objecte:

- a. Estudiar ponderadament l'estat dels oficis, les arts i les indústries ciutadanes, per tal de fer l'orientació col·lectiva de la població escolar;
- b. Practicar l'orientació professional individual;
- c. Exercir l'acció de patronat sobre els aprenents de la ciutat, i
- d. Practicar estudis d'investigació i síntesi de caràcter antropomètric i mental o psicològic en aplicació a les finalitats de l'Institut.

LA SEGONA EXPERIÈNCIA D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL A CATALUNYA: EL SERVEI D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL A SABADELL

UNA PROPOSTA INNOVADORA PER A UNA CIUTAT INDUSTRIAL

La primera informació sobre l'interès que es tenia a Sabadell per a cercar la manera de practicar en aquella població un guiatge professional dels

joves escolars l'hem trobat als *Annals*: es tractava de la publicació, amb una periodicitat trimestral, de l'Institut d'Orientació Professional; s'integraven una Secció oficial, una de doctrinal i una d'experimental i es pensava incloure-hi una secció informativa i una de bibliogràfica. La sol·licitud per a la creació d'una filial la va formalitzar, davant de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona, una entitat de caràcter sociològic de la ciutat vallesana. En el mateix número, que corresponia al mes de desembre de 1921, es van incloure les nou bases d'un projecte de creació de filials. L'Institut d'Orientació Professional quedava com a organisme central, que havia d'exercir una acció de tutela sobre les filials, les quals no serien sinó oficines secundàries que podrien facilitar l'orientació professional dels nois que visquessin en el radi de la població de la filial.⁸

El dia 14 d'abril de 1922 es dirigeix a l'alcalde president de l'Ajuntament de Sabadell la proposta amb les bases per a la creació del Servei d'Orientació Professional. Es tracta d'un manuscrit d'onze folis: consta de dues parts, la primera està integrada per la sol·licitud en què s'inclouen les bases, que es desenvolupen per separat en un document adjunt. La instància la signen Josep Sanllehy, president de la Joventut Catòlica i de la Comissió organitzadora; Ignasi Mestre Humet, president del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria; Pere Escapa, president del Sindicat de Dependents; Francisco Pons, vice-president de la Cambra de Directors Auxiliars de la Indústria Tèxtil, i Camilo Utset, president de la Joventut Republicana Federal. La transcendència de l'obra que es proposa es justifica «perquè la nostra ciutat vagi endavant pels nous camins que l'aplicació de mètodes científics en l'Economia i en la Sociologia obren a les collectivitats progressives». Es sol·licita una ràpida actuació municipal a fi de poder prestar serveis el mateix any de 1922 en finalitzar el curs escolar, atès que és el període de més activitat per a l'orientació professional. La doble tasca del Servei d'Orientació Professional es concentra en l'estudi ob-

⁷ RUIZ CASTELLA (s.d.) (1919?). Institut Municipal d'Història de Barcelona (d'ara endavant IMHB), Entitat 3, caixa 7, 18, *Institut d'Orientació Professional*, Oficina d'estudi i informació respecte d'elecció d'ofici, ensenyament profes-

sional i organització del treball 4 folis. IMHB, Entitat 3, caixa 7, 19.

⁸ *Annals de l'Institut d'Orientació Professional*, 4 (desembre de 1921), p. 48-50.

jectiu de les aptituds físiques, mentals i de temperament del noi i en les condicions que es requereixen per al normal exercici de les diferents professions. No es podia oblidar la posició econòmica de la família i la situació de les diverses indústries, l'excés o la manca de mà d'obra i la seva propensió a l'expansió o a la decadència. Es fa evident la impossibilitat dels pares per aconsellar encertadament el seu fill en l'elecció de l'ofici i encara que es sollicita la col·laboració dels mestres es confia en «els elements indispensables» de caràcter mèdic o antropomètric-fisiològic, psicomètric i estadístic.⁹ L'ànima de la iniciativa fou Josep Sanllehy, coneedor de les idees de Taylor i de la posició paternalista de Parson per a l'orientació professional, i s'inclinà per aconseguir que el Servei fos una còpia en «*model reduït del propi Institut.*»¹⁰

Les Bases d'organització consideren la triple dimensió del Servei: Junta de Patronatge, Junta de Govern i Oficina. La Junta de Patronatge, presidida per l'alcalde, l'havien d'integrar un regidor i un representant de cada una de les entitats i dels elements relacionats amb l'objectiu de l'Institut o que l'ajudessin a funcionar: Federació Patronal, Cambra de Comerç, Gremi de Fabricants, Associació de Filadors, Centre de Dependents, Cambra de Majordoms, sindicats obrers (quan n'hi hagués), Escola Industrial (professorat), professors de primera ensenyança, Associació de Ciències Mèdiques, Caixa d'Estalvis, Institut d'Orientació Professional de Barcelona i Secció de Sociologia de la Joventut Catòlica. Les funcions de la Junta de Patronatge havien de tenir un caràcter directiu, bàsicament concentrat en la secció econòmica de sufragar les despeses i aprovar el pressupost en la reunió anual.

La Junta de Govern, constituïda en el nucli executiu del Servei, «*per seguir més de prop la marxa de l'Institut*», l'havien de formar un representant de l'Ajuntament, delegat per ell, el director de l'Institut com a assessor tècnic i, actuant com a secretari, el mateix que per a la Junta de Patronatge. El directori tècnic, es pensava vincular-lo molt estretament a l'Institut d'Orientació Professional

de Barcelona. L'oficina del Servei de caràcter tècnic es col·locaria també sota la superior direcció tècnica de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona i nomenaria el seu personal d'acord amb la Junta de Govern.

ELS FONAMENTS D'UN SERVEI TÈCNIC CIENTÍFICAMENT ESPECIALITZAT

El Servei Local d'Orientació Professional és una filial de l'Institut que funciona a Barcelona sota el patronatge de la Mancomunitat i que forma part de l'organització general d'Oficines o Serveis locals d'orientació projectades per a les principals ciutats de Catalunya. La seva funció específica és «*aconsellar els nois que van a emprendre la vida de treball, la professió que els és més convenient tenint en compte les seves aptituds i deficiències físiques i psíquiques, les possibilitats econòmiques de llur família i la situació de les indústries de la ciutat*». La tasca general és «*procurar una convenient distribució dels obrers i empleats en les tasques de la producció industrial i comerç de la ciutat*».

Dintre la composició de la Junta de Govern del Servei, havia de tenir un caràcter preferent l'Escola Industrial d'Arts i Oficis, tant per la necessitat d'una coordinació entre ambdues institucions com pel fet que el primer domicili social que se'ls va proposar fou aquesta seu. La Junta de Govern havia de tenir com a funcions específiques el sosteniment econòmic, la direcció i l'administració general i s'havia de reunir cada sis mesos. La composició de la Junta de Govern havia d'ésser la següent: president, l'alcalde, que també ho era de la Junta del Patronat de l'Escola Industrial d'Arts i Oficis. S'integra en la formació el Sr. Ramon Picart, diputat de la Mancomunitat de Catalunya. Un regidor. Un representant de cadascuna de les entitats patronals. Un representant de cada una de les entitats obreres, com també de la Societat Republicana Federal, «*considerada representativa de l'element obrer, actualment no associat.*» Un representant de les entitats econòmiques: Caixa d'Estalvis i Caixa de Pensions per a la Vellesa. Un representant de la Joventut Catòlica pel seu caràcter

⁹ Arxiu Històric de Sabadell (d'ara endavant AHS), *Cultura*, Expedient 879 (1923).

¹⁰ SANLLEHY (1928).

especialitzat mitjançant la seva Secció de Sociologia.¹¹

El Directori Tècnic, direcció immediata del Servei d'Orientació Professional i òrgan de relació exterior, l'havia de nomenar la Junta de Govern i n'havien de formar part persones especialitzades i representatives dels elements patronals, obrers i docents, considerant aquest últim integrat pel professorat oficial, el particular i el de l'Escola Industrial. Seria el responsable de les qüestions econòmiques, confeccionaria els pressupostos, tindria cura de la realització de les propostes i supliria en funcions la Junta de Govern, a la qual hauria de donar compte de la seva gestió. Els nomenaments dels funcionaris especialitzats s'haurien de fer d'acord amb la Direcció de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona. Mensualment s'haurien de reunir i amb la mateixa freqüència haurien d'informar de les orientacions practicades.¹²

L'objectiu de la Secció de propaganda era bàsicament mantenir l'interès de la ciutat per la tasca del Servei d'Orientació Professional. El nucli de la seva activitat el constituïen la premsa, les conferències, l'edició d'impresos i la publicació anual d'una Memòria.

L'organisme de treball era format per l'Oficina, que reunia les seccions d'Informació, Mèdico-antropomètrica, Psicomètrica, Estadística i Secretaria. La reducció de personal podia portar a englobar algunes d'aquestes Seccions. La Secció d'Informació s'encarregava de resoldre els casos que es sotmetien a consulta a la vista dels dictàmens procedents de les seccions Mèdico-antropomètrica i Psicomètrica, i verificar-los amb les dades generals de la Secció d'Estadística i de les particularitats interessants relatives a l'individu al qual s'havia d'orientar. La Secció Mèdico-antropomètrica examinava les condicions i els defectes del noi i les seves característiques antropomètriques, i els relacionava amb les fitxes d'aptitud de

les diferents professions. El laboratori de Psicomètrica era l'encarregat d'estudiar els aspectes mentals, de temperament i de caràcter i la seva adequació a un ofici o treball. L'arxiu i l'ordenació de les investigacions realitzades els portava a terme la Secció d'Estadística que havia de tenir cura del seguiment dels nois aconsellats i observava el funcionament de les indústries, el moviment obrer, els jornals, les condicions d'aprenentatge, i recollia les dades que poguessin interessar els aprenents, com escoles professionals i d'ensenyament complementaris. La Secretaria realitzava els treballs administratius de tota la institució.¹³

*CONSTITUCIÓ DEL PATRONAT I INAUGURACIÓ DEL SERVEI.
MEMÒRIA DEL SECRETARI*

El 6 de novembre de 1922, les entitats que van engregar la iniciativa per a la creació d'un Servei d'Orientació Professional, filial de l'Institut de Barcelona, es van dirigir a l'alcalde per demanar-li la convocatòria d'una reunió a fi de constituir la Junta de Patronatge que havia de tenir cura de la instauració i el manteniment posterior del Servei.¹⁴ A la sol·licitud es recull el pla organitzatiu amb la descripció de les relacions que s'havien d'establir entre el Servei, una vegada examinat el noi, amb les condicions exigides per a l'exercici dels diferents treballs, la situació econòmica de les famílies i les necessitats de la distribució del treball a les indústries. Es fa ressò de la necessitat de col·laboració dels sectors professionals, mèdic i docent.

L'alcalde, aleshores Domènec Saló, va convidar, el dia 18 de gener de 1923, les diferents institucions interessades a una reunió el dia 23 de gener a les nou del vespre a la Casa Consistorial. Segons la invitació oficial, les entitats convocades eren: la Joventut Catòlica –entitat propulsora–, la Joventut Republicana Federal, el Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria i la Cambra

¹¹ AHS, *Cultura*, Expedient 879 (1923), cit.

¹² RUIZ CASTELLA (1919?), p. 41-42 Davant del tecnicisme de Barcelona, a Sabadell es dona importància a la col·laboració dels mestres, patrons i obrers.

¹³ RUIZ CASTELLA (1919?), p. 42-45. Els mitjans econòmics de què disposaven eren diferents entre l'IOP i el SOP.

En el cas de la proposta de Sabadell es demana a l'Ajuntament que fixi en cinc mil pessetes la quantitat amb què ha de contribuir a subvenir les despeses del Servei.

¹⁴ AHS, 12.3.1. *Cultura. Escoles especials*. Minuta de sol·licitud a l'Ajuntament signada per Josep Sanllehy.

de Directors, Majordoms i Contramestres de la Indústria Tèxtil.¹⁵ Es remarca, a la invitació, el caràcter altament social del Servei d'Orientació Professional, el qual constitueix el principi essencial d'una organització industrial establerta sobre bases més racionals, justes i eficients. S'assenyala la seva immediata utilitat per a les noves generacions obreres per tal d'evitar els perills que per la seva salut física i pel seu futur comporta emprendre a cegues una professió que ha d'omplir la seva activitat laboral.¹⁶

Les entitats interessades accepten unànimement constituir un Patronat, que s'encarregarà de portar a terme la instauració d'un Servei d'Orientació Professional i posar l'organització industrial de la ciutat en situació de poder adoptar els moderns principis d'eficiència i economia.¹⁷ Era la culminació d'un procés de divulgació per tal d'interessar els diversos sectors de la ciutat, organitzant visites a l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona per a entitats i regidors de Sabadell, publicant als periòdics locals treballs de col·laboradors o fent conferències dedicades a aquest fi, com la del Dr. Carreras, que remogué fortament l'interès de la ciutat.¹⁸

Els noms dels delegats de cadascuna de les institucions que haurien d'integrar el Patronat els van comunicar en dates posteriors les diferents directives: Federació Patronal, Pere Pascual Salichs (29.1.1923); Gremi de Fabricants, Ernest Abelló Viver (6.2.1923); Cambra de Comerç, Gabriel Alguersuari (31.1.1923); Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria, Pere Olivella Astals (23.2.1923); Cambra de Directors, Majordoms i Auxiliars de la Indústria Tèxtil, Emili Lladós

(14.3.1923); Joventut Catòlica (Secció de Sociologia), Josep Sanllehy Bach (15.3.1923); Associació de Ciències Mèdiques, Dr. Esteve M. Relat (3.4.1923); Caixa de Pensions per a la Vellesa, Josep Gorina (9.4.1923); Joventut Republicana Federal, Josep Oltra Picó (18.2.1923), i per la Cambra Agrícola, Pere Dalmau Gorina (13.4.1923). Es pensava en un futur oferir un lloc a l'organització obrera de la ciutat.¹⁹

L'acte inaugural no tingué lloc fins el dia 3 de febrer de 1924, diumenge, a les 11 del matí, al domicili social del carrer de Gràcia, 6, primer pis. L'establiment futur de les oficines i dels laboratoris es faria al mateix lloc mitjançant un conveni amb l'Associació de Ciències Mèdiques del Vallès.²⁰ Era prevista la intervenció del Sr. Manuel Ainaud, assessor de cultura de l'Ajuntament de Barcelona, el Dr. Lluís Carreras i el Sr. Josep Ruiz Castella. Les invitacions es van cursar el 28 de gener. Entre el llistat de persones o entitats invitades, hi figura detallat el Patronat de l'Escola Industrial de Sabadell. Els mestres de Sabadell, especialment convidats, eren distingits segons si havien estat «nomenats nacionals» i/o «nomenats particulars» del partit docent de Sabadell. La premsa era convocada pels seus òrgans locals més significatius: *Diari de Sabadell*, *Revista de Sabadell* i *L'Avenir*.²¹

El secretari, Josep Sanllehy, va llegir una Memòria on es recollien els projectes previstos i es demanava la col·laboració de tots els estaments de la ciutat. Es tracta de tretze fulls manuscrits, numerats al cantó superior esquerra, en el revers de papers corresponents al copiador de cartes, i on figura el segell del Servei, idèntic al de l'Institut de Barcelona.²²

¹⁵ *El problema de l'ensenyança primària a Sabadell* (1931), en què es fa un breu estudi de la història del Servei d'Orientació Professional de Sabadell.

¹⁶ AHS, 12.3.2. *Cultura. Escoles especials*.

¹⁷ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Servei d'Orientació Professional, 1923-1928, «Libro para actas de la Entidad».

AHS, 12.3.3. *Cultura. Escoles especials*. Hi figura una còpia mecanografiada de l'Acta que després es transcriurà al Llibre d'Actes.

FUNDACIÓ BOSCH I CARDELLACH. *Biblioteca*. Còpia mecanografiada del Llibre d'Actes.

¹⁸ *Annals de l'Institut d'Orientació Professional*, núm. 6/7 (desembre de 1922-juny de 1923); dedica les p. 102-106 a la constitució del Patronat del Servei d'Orientació Professional de Sabadell.

¹⁹ AHS, 12.3, 4-13. *Cultura. Escoles especials*. Es recullen les cartes en què es nomenen els delegats.

²⁰ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 12, sessió del dia 25 d'octubre de 1923.

²¹ AHS, 12.3.18-21. *Cultura. Escoles especials*.

²² AHS, 12.3.22. *Cultura. Escoles especials. Sessió inaugural. Memòria del Secretari*.

FIGURA 1. Emblema del Servei d'Orientació Professional.

Un estudi mesurat de la Memòria, emfàtica en molts passatges, ens permet conèixer, amb les naturals reserves, quelcom més de la situació en què es va desenvolupar la institució durant els primers anys. L'acceptació del Servei és general tant per la classe treballadora com per la patronal; es fa una cronologia dels fets des de la iniciativa del projecte, portada a terme per «*les inquietes joventuts socials*», és a dir, la Joventut Republicana Federal i la Joventut Catòlica, fins al suport dels agrupaments tècnics i el de la corporació municipal. La col·laboració de l'Associació de Ciències Mèdiques i de les entitats econòmiques fou decisiva per a la constitució del Patronat. L'ajuda a tots els nivells prestada per l'Institut d'Orientació Professional de

Barcelona era determinada per la iniciació d'un vast pla d'organització general de l'orientació professional per tot el país, que es decantava per Sabadell, ciutat eminentment industrial, per instal·lar-hi la primera filial de l'Institut, que podia convertir-se en el model de futures oficines locals. Un altre motiu que influí en la predilecció per Sabadell i que s'assenyala a la Memòria del Secretari és «*el que l'introductor de l'orientació científica del treball en el nostre país, l'organitzador i ànima de l'Institut d'Orientació Professional sigui un sabadellenc il·lustre, el Sr. Josep Ruiz*».²³

El problema de la mala distribució dels obrers i empleats en les diverses tasques de la producció industrial s'examina mitjançant «*gradacions de la inadaptació: dels que malmeten ràpidament la seva salut exercint una professió per la qual els manquen les més elementals condicions físiques i dels que han de canviar d'ofici al cap d'un temps perquè no poden assolir la perfecció mínima exigida, fins alguns que amb penes i treballs van aguantant-se en la professió que han après, guanyant els mínims jornals i essent els primers que reben les conseqüències de totes les crisis i oscil·lacions de la vida industrial*».²⁴

La revisió dels mètodes de producció, essencial per a l'organització racional de la indústria, cal basar-la en una distribució dels obrers i empleats i de tota la «*jerarquia del treball*» ajustada a les naturals aptituds personals; aquestes marcaran una diferència de rendiment entre un bon operari i un d'insuficient, malgrat l'esforç i la voluntat que s'hi posi: els avantatges són tant econòmics com de perfecció en les matèries elaborades. L'obra de l'orientació professional, que no pot despertar l'hostilitat de ningú, ha de tenir com a assessors entre els membres del Directori Tècnic, que va presidir Josep Ruiz Castella, alguns professors i també representants de les organitzacions patronals i obreres: «*la missió de les institucions d'orientació professional en general és fer encaixar perfectament com sigui possible les diferències reals dels homes a les diverses activitats necessàries i útils als sosteniment i progrés de la collectivitat*».²⁵

²³ AHS, 12.3.22. Cultura. Escoles especials. Memòria, cit., p. 8.

²⁴ AHS, 12.3.22. Cultura. Escoles especials. Memòria,

cit., p. 2.

²⁵ AHS, 12.3.22. Cultura. Escoles especials. Memòria, cit., p. 5.

L'activitat estadística del Servei es posarà de manifest en l'estudi de les variacions en l'activitat professional de la ciutat pel que fa a la importància econòmica de cada ofici i al seu probable futur, i s'evitarà inclinar els aprenents vers un ofici decadent; una tasca peremptòria és l'establiment de tipus de comparació per les característiques peculiars dels nois sabadellencs, examinant els grups més importants de nois d'edat pròxima al començament dels aprenentatges i constatar la gradació normal que correspon a les diverses condicions físiques i mentals: exàmens de caràcter general fets un o dos anys abans del moment de l'orientació poden resultar útils per a la seva educació escolar, ja que poden aclarir possibles anormalitats i afavorir el desenvolupament de les facultats del noi. El concurs directe dels mestres resulta del tot imprescindible per dur a terme aquesta investigació. A tot això s'ha d'afegir l'elaboració d'informes, amb la col·laboració dels empresaris i dels treballadors, referents a les condicions peculiars i a les aptituds per a l'exercici d'una professió. Finalment és necessària la verificació del valor dels dictàmens emanats en el moment de l'elecció de l'ofici pel Servei d'Orientació Professional desenvolupant una finalitat de tutela fins a l'estabilització professional definitiva dels obrers i empleats.²⁶

UN MARC NORMATIU PER AL REGIMENT DE L'ENTITAT

El Reglament aprovat que havia de regir el Servei consta de nou articles. És manuscrit en castellà i no hi figura cap data orientativa, ni tampoc la signatura de ningú; sembla fins i tot un esborrany per les esmenes que hi ha. Després de definir la finalitat de l'entitat (article 1), la qual es reconeix com a filial de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona, sota la direcció del qual es troba (article 3), es desenvolupen les funcions dels òrgans: Oficina Tècnica (article 2), Patronat (articles 4 i 5) i Directori Tècnic (articles 6 a 8), per acabar precisant la distribució dels béns, aparells i

material específic en cas de dissolució del Servei (article 9).²⁷

La funció de l'Oficina Tècnica, atesa per especialistes i gratuïta per al públic, havia de consistir en l'aplicació dels mètodes moderns de fisiologia i psicologia a l'orientació professional. El Patronat havia de tenir cura de la direcció i administració general i s'havia de reunir, almenys, cada semestre. El presidiria l'alcalde de la ciutat i en formarien part un diputat de la Mancomunitat de Catalunya; un regidor, en representació de l'Ajuntament, el vice-president del Directori Tècnic i un representant de les següents entitats: Federació Patronal, Gremi de Fabricants, Cambra de Comerç, Cambra Agrícola, Sindicats de Dependents del Comerç i de la Indústria, Cambra de Directors, Majordoms i Auxiliars de la Indústria Tèxtil, Joventut Catòlica, Joventut Republicana Federal, Federació de Sindicats Obrers de Sabadell i la seva Comarca, Associació de Ciències Mèdiques del Vallès i Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

La direcció habitual la portava un Directori Tècnic, que preparava els pressupostos anuals i s'ocupava de la seva realització pràctica i que havia de reunir-se almenys un cop al mes: l'integraven un president, aleshores Josep Ruiz Castella; un vice-president que era, al moment de la creació, Joaquim Garriga; un administrador, càrrec ocupat en primer lloc per Gabriel Alguersuari; un nombre prudencial de vocals i un secretaris que havia de ser el mateix del Patronat, Josep Sanllehy. També formaven part del Directori els caps de secció de l'Oficina; en aquell moment el cap d'Estadística era Antoni de Pàdua Avellaneda i Manau i el cap de Laboratori era Josep M. Lucena. En cas de dissolució de l'entitat els béns dels quals disposés s'havien de distribuir entre les obres socials i benèfiques de la ciutat. El material científic, els aparells i l'utillatge, es cediria a l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona.²⁸

²⁶ SANLLEHY (1928). Examina els resultats.

²⁷ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 13, sessió del 25 d'octubre de 1923: «...el Sr. Secretario da cuenta de haber sido remitido al Excmo. Sr. Gobernador de la Provincia el Reglamento orgánico del Servei para que se dignara dar aprobación...»

AHS, 12.3.17. *Cultura. Escoles especials*. Servei d'Orientació Professional. Reglamento para su régimen (en llapis, «Gràcia, 4 y 6»). A l'art. 5 (Patronato), també en llapis figura «tendrá su domicilio en la calle de Gràcia números 4 y 6».

²⁸ AHS, 12.3.17. *Cultura. Escolas especiales*. Reglamento, cit., art. 5, 7.2 i 7.6.

EL LLIBRE D'ACTES DEL PATRONAT

Recull les actes corresponents a set sessions del Patronat des de la primera reunió convocada per l'alcalde Domènec Saló el gener de 1923, de la qual ja hem donat compte en pàgines anteriors, fins a la darrera, celebrada el 27 de març de 1928 amb caràcter extraordinari en què s'acordà el trasllat del Servei a l'Escola Industrial de Sabadell en compliment de la legislació vigent. La transcripció manuscrita de les sessions ocupa 24 folis. El Llibre no es legalitza fins el dia 18 de gener de 1924, la qual cosa obliga el secretari a certificar l'autenticitat de les dues primeres actes, escrites en català; la resta són en castellà.²⁹

La periodicitat de les reunions és semestral, exceptuant-ne dues, la que va tenir lloc l'octubre de 1926 per aprovar els pressupostos generals d'instal·lació i funcionament fins a acabar l'any econòmic i la darrera del mes de març de 1928. El lloc de reunió és a la Casa Consistorial. Es fa constar al marge l'assistència dels presents, i s'esmenta només la categoria de president i de secretari al costat dels que ocupen aquest càrrec. Presideix totes les sessions l'alcalde de la ciutat, com a president del Patronat: les dues primeres, Domènec Saló, les altres, el Dr. Esteve M. Relat Corominas, menys la del mes de juny de 1926 que delega en Ramon Buxeda Clarà.

Les actes de les reunions donen compte de la vida de l'entitat. Justifiquen el retard en la inauguració del Servei, motivat per la falta de lloc fins que es signa el conveni amb l'Associació de Ciències Mèdiques del Vallès, «*los términos de dicho convenio son: la Asociación de Ciencias Médicas del Vallés cede al Servei d'Orientació Professional mediante el pago de la cantidad consignada en el presupuesto unas determinadas habitaciones mientras que otros como el Salón de Actos y la sala de espera pueden ser utilizados indistintamente por las dos entidades*

*corriendo a cargo de la Asociación los gastos de luz, teléfono y vigilante.*³⁰ Posteriorment, com que el local resultava insuficient, el Servei es trasllada a l'edifici de la Caixa de Pensions.³¹ A partir del 25 d'octubre de 1923 figurarà com a representant de l'organització obrera Joaquim Utes. La cooperació que el Centre d'Estudis Psicològics ofereix al Servei d'Orientació Professional no s'accepta perquè no interessa que intervingui en el Patronat, encara que s'admet la seva col·laboració a l'efecte de difusió i propaganda.

De bon principi, les investigacions escolars i l'orientació professional es dirigien únicament als nois; però en casos particulars es van anar admetent a la utilització del Servei les noies de l'Escola de Cosidores i més tard l'Escola de Nuadores-Pasadores.³² El sistema de fitxes del Servei, seguint el sistema de l'Institut, consistia a agrupar totes les dades útils que es podien obtenir relatives a cada individu que era objecte d'anàlisi per a millorar-lo en la seva futura feina: indicacions dels pares, informació dels mestres i dades obtingudes en els laboratoris: examen mèdic i psicomètric. Les indagacions fruit del contacte amb els pares tenien un caràcter subjectiu, no així la reserca amb els mestres si aquests posaven cura en la seva tasca. Les investigacions més objectives i interessants eren les del laboratori: «*Otro trabajo realizado por el Directorio es el estudio hecho de distintas fichas que se emplearán en las labores de orientación así como el estudio de la Hoja Escolar para examinar el estado físico y psíquico de los niños asistentes a los últimos cursos escolares al objeto de poseer datos previos cuando debe realizarse el examen propiamente de orientación que faciliten y hagan más precisa aquella labor por el acopio de dichos datos, al mismo tiempo que permitirán establecer una escala de características del niño sabadellés con la peculiar distribución de cualidades siendo además base para realizar una utilísima obra de inspección médico-escolar.*»³³

²⁹ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes del Patronat del Servei d'Orientació Professional de Sabadell.

³⁰ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 12.

³¹ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 14-15.

Acció Municipal Docent, *El problema de l'ensenyança*

primària a Sabadell (1931).

³² AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 16, sessió del 16 de juny de 1925.

SANLLEHY (1928), cit., p. 508.

³³ AHS, *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 12-13.

FITXA NÚMERO 1.

Grup professional	
Professió de	
Lloc de radicació	{
Nombre d'obers ocupats actualment	
Condicions normals de treball.	Hores de jornada
	Salari ptes., cada
	Formes de treball. {
Condicions d'estabilitat de l'ofici.	És constant?
	És de temporada?
	Permet un bon esdevenidor al fadrí?
	Prospera? Està estacionada?
	Decau?
Fonts de relació i ponderació . . .	S'exerceix també fora de la ciutat?
	On?
	La competència estrangera l'afecta?
	En quina proporció?
	La importació i la exportació?
	La immigració i la emigració?
	La intromissió de la maquinària?
Coeficient de paro forçós	
Altes i baixes de les indústries ciutadanes.	
Estadística de la producció ciutadana.	
Comparació amb les estadístiques nacional i internacional.	

FITXA NÚMERO 2.

Grup professional		
Nom de l'ofici	Especialitats	
Condicions d'aptitud.	físiques . . . {	
	psíquiques. {	
L'aprenentatge. existeix. Comença als anys i	
	en dura necessiten	
	que costa pessetes.	
Condicions de l'aprenentatge.	Hores de treball Guanyen	
 Descans	
Circumstàncies especials del treball		
Fadrinatge. . . .	Hores de treball Descans Guanyen ptes. cada, estan propensos a malalties professionals i a accidents del treball. Hi ha de personal.	
	Patronatge. — és fàcil ésser patró. Es necessita	
	Observacions. . . {	

FITXA NÚMERO 3.

Nom de la institució	
Adreça	
Ensenyaments . . .	{
	{
Horari	
Condicions d'utilització	
Oficis interessats en l'ensenyament	
Observació pedagògica	{
	{

FITXA NÚMERO 4.

SECCIÓ LABORATORI ANTROPOMÈTRIC	
Nom i cognoms del consultant	
Ofici	
Condicions fisiològiques exigides .	{
	{
Resultat de l'observació	{
	{
Indicacions	
.....	
Dossier número	

FITXA NÚMERO 5.

SECCIÓ LABORATORI PSICOMÈTRIC	
Nom i cognoms del consultant	
Ofici	
Condicions psicològiques exigides .	{
	{
Resultat de l'observació	{
	{
Indicacions	
.....	
Dossier número	

DOCUMENT 1. Fitxa 1. Estadística del mercat de treball per l'estudi dels oficis. Fitxa 2. Requeriments objectius possibles de caràcter econòmic, social i higiènic de les professions. Fitxa 3. Estadística referent a les escoles, centres o establiments locals i provincials d'ensenyament preparatori i complementari dels oficis. Fitxa 4. Aspectes i condicions fisiològiques en què actualment s'exerceix l'ofici. Fitxa 5. Condicions psicològiques exigides. (Extret de J. RUIZ CASTELLA (1919?).

Un dels grans problemes que va haver d'afrontar el Servei d'Orientació Professional va ésser l'econòmic. Els pressupostos per a l'any 1923 s'aproven en la sessió del 25 d'octubre: el dèficit de 4.000 pessetes s'intentarà eixugar per mitjà de dues subvencions, de l'Ajuntament i de la patronal. El projecte de pressupostos i de despeses per a l'exercici 1924-25 preveu les dificultats econòmiques que la patronal i la impossibilitat de contribuir al sosteniment del Servei; el Directori pren mesures que l'ajudaran a superar la disminució de la subvenció: reducció de despeses, una instal·lació més modesta i poder prescindir de part del mobiliari per haver-lo deixat a l'Associació de Ciències Mèdiques del Vallès.³⁴

La situació econòmica s'afirma «*delicada*» a la cinquena sessió del Patronat el juny de 1925: sembla que molts empleats no cobren. La dimissió del Sr. A. de Pàdua Avellaneda, per les seves ocupacions personals, té un rerefons de caràcter econòmic que es reafirma en la insistència de Josep Sanllehy de crear un personal tècnic especialitzat, professional, eliminant cooperacions gratuïtes. La penúria econòmica impedeix treure tots els resultats esperats.³⁵

EL TRASPÀS DEL SERVEI D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL A L'ESCOLA INDUSTRIAL

El 27 de març de 1928 es constitueix, en sessió extraordinària, el Patronat del Servei d'Orientació Professional sota la presidència de l'alcalde, Esteve M. Relat i Corominas. L'objectiu de la reunió ve donat per les noves disposicions del govern sobre l'organització i el funcionament de les Oficines d'Orientació Professional i de les Escoles Industrials, i l'alcalde, president del Patronat del Servei d'Orientació Professional i també del Patronat de l'Escola Industrial d'Arts i Oficis, proposa

oferir a aquesta el Servei per tal que s'estableixi entre les dues obres la coordinació necessària i exigida per la normativa oficial. Les dificultats econòmiques han limitat l'actuació del Servei en un pla-nol de mediocritat que fins i tot han obligat a acceptar els serveis del director de forma gratuïta; la seva inclusió dintre de l'Escola Industrial comportarà una millor eficàcia en els resultats.³⁶

Els acords a què s'arriben són els següents:

a. Oferir a l'Escola Industrial el Servei d'Orientació Professional amb tot el que l'integra a fi d'adaptar-lo a la normativa vigent.

b. Traspasar a la jurisdicció del Patronat de l'Escola Industrial el personal tècnic i auxiliar del Servei d'Orientació Professional.

c. Traspasar també tots els béns del Servei, metàl·lic, aparells tècnics, mobiliari, llibres i també totes les dades tècniques experimentals recollides en les investigacions realitzades des de la seva inauguració i tota la documentació.

d. Donar per conclosa la tasca del Patronat del Servei d'Orientació Professional i també la del directori tècnic, en el moment que se'n faci càrrec l'Escola Industrial.

e. Transmetre immediatament aquests acords a la Junta de Patronat de l'Escola Industrial, amb un inventari dels béns del Servei i tota la informació que poguessin necessitar per a estudiar i resoldre el traspàs del Servei.

Es demana la continuació del Sr. Sanllehy i del personal de l'equip tècnic en el seu càrrec i també la utilització del mateix local per evitar la interrupció del Servei fins a l'adaptació al nou règim i s'augura la continuïtat de molts dels que van engegar la idea del Servei d'Orientació Profes-

³⁴ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 14.

³⁵ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 19.

³⁶ AHS, 12.3. *Cultura. Escoles especials*. Llibre d'Actes, cit., p. 20-24.

Real Decreto Ley del 31 d'octubre de 1924 (*Gaceta de Madrid* del 5 de novembre) va aprovar l'Estatut de l'ensenyament industrial.

Real Decreto del 22 de març de 1924 (*Gaceta de*

Madrid del 24 de març) que va declarar com a Instituts d'Orientació Professional amb caràcter oficial els de Barcelona i Madrid, va regular també la situació dels Serveis d'Orientació Professional, i obligà que es reorganitzessin per tal de complir l'Estatut de l'Ensenyament industrial, sense abandonar les finalitats per les quals es van crear.

Real Decreto Ley del 21 de desembre de 1928 (*Gaceta de Madrid* del 28 de desembre) dedica el Llibre II (34 articles) a l'orientació i selecció professional.

FITXA NÚMERO 6.

INSTITUT D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL
INFORMACIÓ ESCOLAR

Nom de l'escola

Nom del Professor

Nom de l'alumne

Instrucció rebuda

Comportament

Aprofitament

Aptituds observades

Aficions

Defectes físics i morals observats

Concepte integral

Barcelona, ____ de ____ de 19____

El Professor,

Dossier número

FULLA O FITXA NÚMERO 7.

(Nom i cognoms)

natural de província de

habitant a

Instrucció rebuda rebuda en

Demanda. }

Intervingut per {

les Seccions . . }

Resultat de les in- {

vestigacions . . }

Informació. . . . }

Barcelona, ____ de ____ de 19____

Dossier número

FULLA NÚMERO 8.

INSTITUT D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

Antropometria del noi

OBSERVACIONS	Normal	Diferències
Edat		
Alçada en centímetres		
Pès, en quilos.		
Malalties tingudes		
Crani { Diàmetre anter. poster.		
{ Diàmetre transversal		
{ Circumferència		
Tòrax { Diàmetre anter. poster.		
{ Diàmetre transversal		
{ Circumfer. infra-mamí		
Capacitat respiratòria, cm. c.		
Freqüència del puls.		
Tensió arterial.		
Força de conjunt		
Agudeses visual. Ull dret		
» » » esquerra.		
Agudeses auditiva. Orella dreta		
» » » esquerra		
Aparell urinari		
Índex cefàlic		
Índex toràcic		
Mòdul biològic		
Resum { Robustesa		
{ Robustesa. Defectes constitució, tarcs.		
{ Orgues delicats		

Barcelona ____ de ____ de 19____

Dossier número

FITXA NÚMERO 9.

INSTITUT D'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

Psicomètria del noi

OBSERVACIONS	Normal	Diferències
Edat		
Vista, sentit del color, normal o defectiu.		
Oïda, agudeses		
Tacte, sensibilitat tàctil i a la pressió		
Coefficient intel·lectual. (Resultat dels Tests).		
Percepció especial, del temps del ritme, etc.		
Memòria, menes i graduació		
Atenció, voluntària, involuntària, averagge.		
Parla, ràpida o lenta, perfecta o imperfecta		
Sensibilitat emotiva, endormida o fàcilment desperta		
Imaginació, visual, auditiva, sintètica.		
Judici, raciocini. (Tests de Whipple).		
Preferències, aficions, excèntricitats		
1.ª Intel·ligència		
2.ª Temperament		
Sintesi resultant { 3.ª Caràcter		
{ 4.ª Processos psíquico-violents		
{ 5.ª Característiques complementàries		
6.ª		

Barcelona ____ de ____ de 19____

Dossier número

DOCUMENT 2. Fitxa 6. Valoració del mestre que darrerament hagi ensenyat al noi. Fitxa 7. Informació per al registre d'orientació individual. Fitxa 8. Laboratori antropomètric. Fitxa 9. Laboratori psicològic. (Extret de J. RUIZ CASTELLA (1919?).

sional, ja que la majoria formen part de la Junta de Patronat de l'Escola i no es dubta de la seva col·laboració en les necessitats del Servei. S'espera que l'obra que es va començar com a primera oficina filial de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona continuï amb la generalització a tot Espanya de l'orientació professional, que sigui un honor per a la ciutat i un mitjà per posar les activitats industrials d'acord amb els nous mètodes de treball que els països més progressius econòmicament i social s'afanyen a adoptar: *«varen traslladar-se les oficines a l'Escola Industrial, on continuen la seva tasca en espera de l'ample desenvolupament que han de rebre, per ço que puguin complir llur finalitat a mida de la gran població escolar de Sabadell y de les exigències tècniques de la seva economia»*.³⁷

CONCLUSIONS

La limitada documentació m'ha permès fer només un esborrany del que va voler ser el Servei d'Orientació Professional de Sabadell. La seva existència respon al corrent europeu del segon decenni d'aquest segle en què seguidors i crítics de les idees de Frederic W. Taylor introdueixen els principis d'organització científica del treball, que es va anar ampliant de la primitiva selecció del treballador en el propi centre laboral a l'orientació professional abans de començar l'aprenentatge. Sorgit a redós de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona, que comptava amb un suport tècnic i econòmic important, va tenir la voluntat dels joves progressistes que la van engegar i el suport de l'equip municipal.

Les innovacions que suposaven les noves tècniques interessaven l'Associació de Ciències Mèdiques del Vallès, que li va facilitar el seu primer estatge social. La vinculació de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona en les tasques del Laboratori de Psicologia del Dr. Mira i la participació en els programes de les Conferències Internacionals de Psicotècnia demostren una activitat contínua i ascendent en aquest sentit.

La crítica a la manca de llibertat en l'elecció de l'ofici quan es realitzava mitjançant criteris

científics d'orientació professional quedava compensada per la seguretat que comportava per a l'interessat conèixer que era el millor dels treballs per a les seves aptituds. Les facultats físiques i psíquiques quedaven reflectides en unes fitxes elaborades amb minúcia i seguint els models de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona.

La qüestió econòmica va ésser un tema agut i endèmic per al Servei; les subvencions promeses van fallar-li moltes vegades i el personal prestava la col·laboració gratuïtament, situació que treia probablement tot tipus d'obligatorietat derivada de la prestació d'un treball.

Els criteris científics superaven les aptituds físiques i psíquiques del sol·licitant per anar a estudiar el mercat del treball i els oficis per als quals mancaven vocacions; tot plegat va intentar superar la crisi de l'aprenentatge, sorgida quasi al mateix temps. L'aspecte tècnic el va resoldre a Sabadell un metge entusiasta, el Dr. Vila i Cunyer, mort insospitadament quan havia iniciat un treball dirigit a classificar les professions segons les condicions físiques que reclamaven i les deficiències orgàniques que desaconsellaven el seu exercici. L'impulsor del Servei i secretari del directori tècnic fou Josep Sanllehy, que va revelar els seus coneixements en l'adaptació d'aparells per a la millor estimació de petites mesures que permetessin un càlcul més aproximat i precís de les disposicions psicofísiques dels nois observats. Les diferències de tècnica de les investigacions sabadellenques provenien de l'habilitat més modesta del personal i de la mancança d'aparells.

La intervenció donada reglamentàriament als Instituts de Barcelona i Madrid sobre les oficines locals encara que podia limitar, en un futur, la tasca científica d'algun centre, garantia la competència de les persones que acceptaven la responsabilitat d'actuar als nous serveis. La generalització de l'orientació professional a Espanya per les disposicions legals promulgades entre els anys 1927-1928 suposa la consagració de tots aquests esforços i la reivindicació de les corporacions municipals, que en van fer possible la viabilitat.³⁸

³⁷ *El problema de l'ensenyança...* (1931), cit., p. 9.

³⁸ El meu agraïment al personal de l'Arxiu Històric de

Sabadell. La seva professionalitat i la bona disponibilitat tot-hora afavoreixen els resultats dels treballs dels investigadors.

BIBLIOGRAFIA

- Acció Municipal Docent (1931). *El problema de l'ensenyança primària a Sabadell*. Sabadell, Edicions de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell.
- (1921). «Bases del projecte de creació de filials» *Annals de l'Institut d'Orientació Professional* (Barcelona), vol. II, núm. 4, desembre, p. 48-50.
- (1922-1923). «El Servei d'Orientació Professional de Sabadell» *Annals de l'Institut d'Orientació Professional* (Barcelona), vol. IV, núm. 6 i 7, desembre-juny, p. 102-106.
- Anales de la Sección de Orientación Profesional de la Escuela del Trabajo*, núm. 2, marzo (1929), p. 35-50 i 59-77.
- Jules AMAR (1920). *L'orientation professionnelle* supplement à l'ouvrage *Organisation physiologique du travail*. Paris, Dunod.
- Jules AMAR, Frederic W. TAYLOR et alii (1909). *Organisation du travail et économie des entreprises*. Paris, Editions d'organisation cop.
- Alejandro CHLEUSEBAIRGUE (1934). *Psicología del trabajo profesional*. Barcelona, Labor.
- Paul DEVINAT (s.d.). *La organización científica del trabajo en Europa*. Madrid, M. Aguilar Editor.
- Julio GOLDSTEIN (1913). *La técnica* (Psicología social). Barcelona, Casa Editorial Estudio.
- James HARTNESS (1918). *Le facteur humain dans l'organisation du travail*. Paris, H. Dunod et I. Pinat.
- James HARTNESS (s.a.). *El factor humano. Consideraciones prácticas sobre su influencia en la organización del trabajo*. Barcelona, Feliu i Susanna.
- Institut d'Orientació Professional (1923). *Tercer concurs local d'aprenents celebrat a Sabadell*.
- Louis LAPICQUE, Marcel FROIS i Henri MAGNE (1921). *Physiologie du travail. Contributions a l'étude du rendement de la main d'oeuvre et de la fatigue professionnelle*. Paris, Librairie Félix Alcan.
- Cebrià MONTOLIU (1915). Ressenya d'Hugo MUNSTERBERG, *Psicología de la actividad industrial. Estudio* (Barcelona), p. 320-322.
- Cebrià MONTOLIU (1916). *El sistema Taylor y su crítica*. Barcelona, Casa Editorial Estudio.
- Hugo MUNSTERBERG (1914). *Psicología de la actividad industrial*. Madrid, D. Jorro.
- Emile POUGET (1914). *L'organisation du surmenage*. Paris, M. Riviere.
- Josep RUIZ CASTELLA (1915). «Institucions protectores de l'aprenentatge». *Butlletí del Museu Social* (Barcelona), núm. 33, p. 91.
- Josep RUIZ CASTELLA (1916). «La classificació professional del noi i el Secretariat d'aprenentatge». *Quaderns d'estudi* (Barcelona), vol. II, núm. 1, febrer, p. 342-347.
- Josep RUIZ CASTELLA (1917). «L'oficina tècnica del Patronat d'aprenentatge». *Quaderns d'estudi* (Barcelona), vol. II, núm. 1, febrer, p. 523-524.
- Josep RUIZ CASTELLA (1919?). *Projecte de funcionament de l'Institut d'Orientació Professional*. Barcelona, Diputació de Barcelona.
- Josep RUIZ CASTELLA (1921). *L'escola primària i l'orientació professional*. Barcelona, Institut d'Orientació Professional.
- W.J. RUTTMANN (1925). *Orientación profesional*. Barcelona. Editorial Labor.
- Josep SANLLEHY (1928). «Segona experiència d'orientació professional a Catalunya». *Revista de Catalunya* (Barcelona), núm. 47, p. 501-509.
- Odette SIMON (1927). *L'orientation professionnelle en France et a l'étranger*. Paris, Librairie Félix Alcan.
- Josep M. TALLADA PAULÍ (1911). *El moviment social durant el segle XIX*. Barcelona, La Neotípiia.
- Josep M. TALLADA PAULÍ (1922). *L'organització científica de la indústria*. Barcelona, Institut d'Orientació Professional.
- Enric TARRAGÓ (1917). «Aprenentatge del ofici de fuster» «Fulles d'aprenentatge». *Quaderns d'estudi* (Barcelona), vol. II, núm. 3, p. 525-528.